TE-palvelut
tjänster | services

8.6.2020

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Työ- ja elinkeinojaosto

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Hämeen TE-toimisto

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle vuoden 2020 neljännestä talousarviosta – Pääluokka 32 teemoista:

Miten aloituksen siirtyminen vaikuttaa työllisyyskokeilun toimeenpanoon?

Hämeen TE-toimisto pitää hyvänä, että työllisyyden kuntakokeilun aloitus on siirtynyt ja tätä myötä kunnille on tullut lisäaikaa valmistella kokeiluja yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Toisaalta HE:n siirtyminen ja siirtyvän resurssin tarkastelu syksyyn kiristää työllisyyden kuntakokeilujen valmistelua ja TE-toimiston oman toiminnan organisoitumista toimistoissa syksyn osalta äärimmilleen. Etenkin niissä TE-toimistoissa, joissa on useita kokeiluja valmisteltavana jää käytäntöjen valmistelu mm. henkilöstön siirtymisjärjestelyjen osalta erittäin lyhyeksi. Samoin neuvottelut palvelujen hankinnoista joudutaan hoitamaan kiireessä kun useita hankintasopimuksia ja tilauksia päättyy vuoden vaihteessa.

Lisähaasteensa tuo kuntakokeilujen täydentävän haun toteuttaminen ja sen päätösten saannin viivästyminen myöhempään syksyyn. Tämä luo epätietoisuutta henkilöstön keskuuteen ja vaikeuttaa TE-toimiston perustoiminnan organisointia henkilöstöllä, joka ei siirry kokeiluun. TE-toimiston henkilöstö on ollut jo pitkään jatkuvassa keskeneräisyyden ja muutoksen tilassa eikä se voi olla heijastumatta palvelukykyyn. TE-toimiston henkilöstön jaksaminen on kovilla myös koronakriisin tuomasta lisääntyvästä työmäärästä johtuen, jota osin on helpottanut koronan vaikutusten hoitoon saatu lisämääräraha. Siirtyvän henkilöstön määrä tarkentuu vasta elokuussa, mikä on myöhään TE-toimiston oman toiminnan organisoinnin ja palvelukyvyn turvaamisen näkökulmasta. Hämeen TE-toimisto esittääkin, että kaikkien kokeilujen aloitusta siirrettäisiin 1.3. 2021 alkavaksi, jolla voitaisi mahdollistaa henkilöstösiirtymisen onnistuminen ja samalla TE-toimiston oman toiminnan organisointi ja sen sulauttaminen mahdollisiin valtakunnallisiin TE- palvelustrategiauudistuksiin. Samalla saataisi pieni mutta tärkeä lisäaika asiakassiirtymien hallintaan ja palvelujen saantiin heille.

Miten siirtymä hoidetaan rahoituksen osalta?

Henkilöstöresurssin osalta kokeiluun tulee siirtää määräaikaista henkilöstä samassa suhteessa kuin vakituista henkilöstöä TE-toimistosta. Toisaalta jos kuntiin halutaan erilaista henkilöstöä tai osaamista

esimerkiksi työsuhteiltaan tai tieto-taito -tasoltaan esittää Hämeen TE-toimisto, että kunnille korvataan tietty osa siirtyvästä henkilöstöstä erillisenä lisämäärärahana, jolloin kunnat voivat rekrytoida tarvitsemaansa osaamista tai jatkaa määräaikaisten työsuhteiden kestoa kokeilun loppuun saakka. Kuntakokeiluun siirtynee myös ns. koronarahalla palkattua henkilöstöä, joiden määräaikaisuus päättyy jo 2021 lopussa. Mutta tämän henkilöstösiirtymän, joka korvattaisi rahalla tulisi sisältyä ehdottomasti kuntiin siirtyvään TE-henkilöstön resurssimäärään.

Kuntakokeilulla tulisi olla korvamerkityt budjetit, joita seurataan ja tulosvaikuttavuutta analysoidaan säännöllisesti. Palvelujen hankinnan osalta mahdollisen toisen vaiheen käynnistyminen haastaa hankintaneuvottelut kuntien ja myös palveluntuottajien kanssa. Lisäksi palveluiden tulee olla selkeästi JTYPLn mukaisia ja oltava työllisyyttä edistäviä eikä sosiaali- tai terveyspalveluja, joiden hankinta tai järjestäminen ei kuulu työhallinnolle ja joiden rahoitus tulee turvata muuta kautta. Rahoitus sosiaali- ja terveyspalveluille tarvitaan myös, sillä työttömyyden haasteet ovat usein moniulotteisia ja perustavana syynä saattaa olla sosiaali- ja terveyspuolen toimia vaativat seikat. Työhallinnon määrärahat ovat tarkoitetut työllisyyden edistämiseen. Kuntien palvelujen tulisi olla myös asiakkaita velvoittavia, jotta niistä olisi hyötyä asiakkaalle kohti työllistymistä.

Korona on haastanut TE-palvelut ja niitä tulisi uudistaa ja painopistettä saada uusien nyt tulleiden asiakasryhmien palveluihin kuten työttömät yrittäjät, uudet työttömät, joille työttömyys on ensikertaista. Koronakriisi toi kymmeniä tuhansia ensikertalaisia TE-toimiston asiakkuuteen sekä aivan uuden asiakasryhmän pienyrittäjät. Kuntakokeilujen painopisteen pitäisi säilyä vahvasti vaikeammin työllistettävissä ja nyt uusien työttömien joukossa sinne siirtyy runsaasti mm. nuoria, joilla ei ole vahvan tuen tarvetta. Hämeen TE-toimisto katsoo, että TE-toimistosta siirtyvän henkilöstön määrää ei voida lisätä, koska TE-toimistojen tulee kyetä palvelemaan laadukkaasti uusi ja lisääntynyt asiakaskunta. Hämeen TE-toimisto esittää myös huomiota kiinnitettävän kuntiin siirtyvän asiakaskohderyhmän palvelutarpeen luonteeseen eli tämä tulisi vielä huomioida resurssisiirtolaskelmissa vähintäänkin kompensoimalla.

Miten joustava siirtymä asiakkaiden näkökulmasta varmistetaan?

Hämeen TE-toimisto pitää erittäin tärkeänä, että työllisyyden kuntakokeiluun siirtymisestä ei aiheudu henkilö- eikä työnantaja-asiakkaille haittaa ja että siirtymä on hallittu. TE-toimisto toisaalta luottaa automatiikkaan siirtymässä, mutta toisaalta tunnistaa monia asiakasryhmiä, joita mahdollisesti tietoteknisesti ei pystytä erottelemaan. Samoin asiakkaiden on hyväksyttävä siirtymänsä kuntien palveluun, mikä luo epätasa-arvoa asiakkaiden palvelujen käyttöön nykyisen valinnanvapauden sijaan. Asiakassiirrot pitää toteuttaa lyhyessä ajassa ja mahdollisimman samanaikaisesti TE-toimiston henkilöstön siirtymisen kanssa, jotta asiakkaiden on mahdollista saada palvelut määräaikojen puitteissa eivätkä heidän palvelupolkunsa työmarkkinoille katkea eikä työnantajien mahdollisuus saada työvoimaa ohene.

Epäselviä tilanteita niin henkilö- kuin työnantaja-asiakkaille tulee välttää, joten valtakunnalliseen varhaiseen tiedotukseen tulee panostaa ja myös tähän tarvitaan rahaa.

Eija Mannisenmäki

johtaja
Hämeen TE-toimisto